

Mjólkarframleiðsla lønar seg ikki

Ein greining, sum grannskoðarafelagið, Januar, hevur gjørt, vísir, at tað lønar seg minni og minni at fáast við mjólkarframleiðslu, tí fóðrið gerst dýrari og dýrari, sum m.a. førir við sær, at bøndur royna at keypa bíligari fóður, sum viðførir at mjólkin gerst soltnari og prísurin verður tá lægri.

Leo Poulsen

Í innganginum til greiningina sigur Jógvan Amonsson, at teir hava brúkt roknskapirnar hjá 11 av teimum 25 mjólkarframleiðarunum sum grundarlag fyri greiningini.

»Tølini vísa heilt greitt, at rakstrarliga gongdin hjá føroyska landbúnaðinum er á skeivari leið. Tað er eyðsæð, at um ikki okkurt munagott verður gjørt nú, so verður trupult hjá vinnuni at halda fram«.

So álvarsliga metir Januar og Jógvan Amonsson støðuna innan landbúnaðin og serliga innan mjólkarframleiðsluna.

Ársroknskapirnir, ið nýttir verða sum grundarlag fyri greiningini, enda í ella saman við árunum, 2009-2011. Flestu mjólkgarðar í Føroyum eru lagdir í smápartafeløg, sum hava roknskaparar, sum gongur frá 1. juli til 30. juni.

Januar sigur, at hesir 11 mjólkgarðarnir hava eisini seyð, og onkur hevur aðra inntøku eisini, og í samlaðu roknskapunum eru øll virkisøkini við.

Í síni greining hevur Jógvan Amonsson sett roknskapartølini upp fyri mjólkegeiran fyri at siggja, hvussu hesin geirin klárar seg. Fyri flest allar mjólkbøndir hevur seyðahaldið ógvuliga lítlan figgarligan týðning.

Tilsamans hava hesir 11 garðarnir latið MBM 2.784.855, 2.947.239 og 3.206.559 litrar av mjólk í árunum 2009 til 2011. Hetta svarar til ávikavist 38,8%, 41,5% og 43,4% av samlaðu innvigaðu nøgdini hjá MBM.

Tað ólukuliga fyri mjólkarframleiðarar er, at mjólkarprísurin stendur í stað, meðan kostnaðirnir økjast. Bruttoúrslitið fyri hvønn litur av mjólk var 1,94 í 2009, 1,81 í 2010 og 1,37 krónur í 2011.

Jógvan Amonsson, ið hevur gjørt greiningina, rópar varsko og sigur, at verður einki munagott gjørt, doyrr mjólkarframleiðslan í Føroyum út

Mynd: Álvur Haraldsen

Orsøkin er, at fóðurprísurin fyri hvønn litur økist, samstundis sum viðlíkahaldskostnaðurin fyri fjósini er øktur. Her er orsøkin ivaleyst, at fjósini eru gomul og niðurslitin, sigur Jógvan amonsson í innganginum.

Døpur mynd

Verður hugt at samlaðu inntøkunum og útreiðslunum fyri hesi trý árin frá 2009 til 2011 sæst, at inntøkurnar vaksa, serliga frá 2010 til 2011.

Men tað ger fóðurkostnaðurin til mjólkarframleiðsluna eisini, so nógv, at samlaða bruttoútslitið versnar við 1,0 millión krónur.

Inntøkurnar vóru í 2009 fyri mjólkarframleiðsluna 18.809.345 krónur. Hetta talið kvinkaði eina góða millión upp í 2010 til 19.952.328, og fór upp á 21.362.071 í 2011. Tað er góðar 1,4 milliónir krónur.

Mjólkbøndur hava eisini

aðrar inntøkur frá eitt nú stráfóðurstuðli, inntøkum frá neytahaldi og frá seyðahaldi, og so hava teir smáar inntøkur frá øðrum virkseimi.

Samlaðu inntøkurnar hjá hesum 11 gørdunum eru tiskil fyri árin 2009 til 2011 ávikavist 20.823.885, 21.876.063 og 23.480.951 krónur.

Verður síðani hugt nærri at útreiðslunum sæst, at serliga fóðurkostnaðurin til mjólkarframleiðsluna økist.

Meðan kostnaðurin bert økist lítið frá 2009 til 2010 - ávikavist 6.786.454 til 6.844.456 - so leypa útreiðslurnar 1,6 milliónur upp frá 2010 til 2011, upp í 8.340.532 krónur.

Viðseting, heilivágur og røkt hækkað spakuliga, meðan viðlíkahald av fjósunum er ein stórir partur av útreiðslunum. Viðlíkahaldið økist úr 1.127.796 í 2009 til 1.485.457 í 2010 og síðani heilt upp í 2.008.128 í 2011.

Her verður sum sagt í innganginum nevnt, at fjósini helst eru gomlu og niðurslitin.

Eisini siggjast vaksandi útreiðslur til maskinur og amboð, sum vaksa javnt úr 1.450.416 í 2009 upp í 1.814.475 í 2011.

Hetta ávirkar ársúrslitið soleiðis, at avlopið í 2009 fyri teir 11 garðarnar var 948.665 krónur, 445.335 í 2010, meðan úrslitið í 2011 var eitt hall á 352.898 krónur.

Dýrari at framleiða

Reyði tráðurin er, at tað er lægri bruttovinningur fyri hvønn litur av mjólk, sum verður framleiddur.

Og sum tað sæst omanfyri, er lopið frá 2010 til 2011 rættiliga ógvusligt.

Í 2009 var bruttovinningurin fyri hvønn litur av mjólk 1,94 krónur. Hesi vinningur minkaði í 2010 niður í 1,81, og gjørdi so eitt lop niður í 1,37 krónur í 2011.

Tá hettar verður saman- hildið við framleiðslukostnaðinum fyri nevndu trý árin, so er ein ávisur samanhangur.

Í 2009 kostaði tað 5,15 krónur at framleiða ein litur av mjólk. Hesin kostnaður var í 2010 farin upp á 5,29, meðan lopið frá 2010 til 2011 var 33 oyru, upp í 5,62 krónur. Samanhildið við, at fóður- nýtslan pr. litur í kilo var mest sum hin sama øll árin má sigast, at tað er fóður- prísurin, ið er størsta orsøkin til minkandi bruttovinningin.

Ein onnur orsøk til minkandi inntøkurnar pr. litur er, at mjólkin móguliga er soltnari. Mjólkarprísurin verður ásettur eftir fiti- innihaldinum í mjólkin og eftir dygdini á mjólkin. Okkurt kundi bent á, at fyri at fáa kraftfóðri bíligari, verður fóður nýtt, har saman- setingin ger, at mjólkin verð-

ur soltnari. Tá tað heldur ikki er ráð til at endurnýggja fjós og mjólkanleggini, kann tað henda at mjólkin ikki altíð er so dygdargóð, sum hon kundi verið.

Men yvirhøvur er góðskan á mjólkin, ið MBM tekur ímóti, sera góð.

Talan er heldur, at ein partur fer frá elitumjólk til fyrsta floks mjólk, og hetta sæst aftur í prísinum.

Í 2009 fingur bøndirnir í meðal 6,92 krónur fyri liturin av mjólk, og í 2010 var hetta komið upp á 6,93 krónur. Men í 2011 fall meðalprísurin á mjólkin niður í 6,81.

Samlað sæð er stóðan hættilig fyri bøndurnar, og kemur ikki vend í er vandi fyri, at mjólkarframleiðsla verður ein saga blott í Føroyum.